

šole in samouka; med zadnje šteje kot najboljše znano Toussaint-Langenscheidtovo metodo. Par resnih besed je namenjenih učitelju modernih jezikov; pregled „Slovstva“ zaključuje razpravo. — H. Družovič piše „O glasbeni vzgoji s posebnim ozirom na ljudsko šolo“, dr. Fr. Ilešič pa nam je podal v svojem spisu o prvih učiteljskih skupščinah na Slovenskem zanimiv prispevek k zgodovini našega šolstva.

Iz jugoslovanske lirike. Slovenački i bugarski pesnici. Prepevi Vlad. Stanimirovića. (Izdaje zadužbine I. M. Kolarca, 141.) U Beogradu 1909. V. 8°. 111 str. + 2 l. Cena 1 dinar.

Nas zanimajo predvsem prevodi iz slovenskih pesnikov; Prešernovih pesmi je 24, pet Zupančičevih in dve Aškerčevi. Gotovo je hvalevredno delo, seznaniti srbski narod z največjim pesnikom na slovanskem jugu, z našim Prešernom, saj se je storilo v tem oziru pri Hrvatih in Srbih razmeroma manj kakor pri Nemcih. Ali se naj tolažimo z optimizmom, da čita Jugoslovian Prešerna itak v izvirniku? — Za prof. And. Gavrilovićem, ki je prvi pisal med Srbi obširneje o Prešernu in ga tudi prevajal, se je lotil tega dela Stanimirović, toda ne z najboljšim uspehom. — Pred prevodi stoji majhna življenjepisna črtica, kateri je bila Ganglova za mladino napisana brošura „Slava Prešernu“ glavni vir. Od tam je prepisoval cele stavke in včasih dodal kako neresnico še iz svojega. Gangl nam pripoveduje (str. 16—18), kako se je Prešeren na Dunaju seznanil z Grünom, Čelakovskim (!) in Kopitarjem. Te podatke je naš srbski prevajalec prepisal ter pripomnil, da je Prešernovo bivanje na Dunaju posebno važno, „što je učinio poznanstva i prijateljstva, koja su posle imala uticaja na ceo njegov život i njegovu književnu karijeru“ (11). S Čelakovskim v tej dobi še sploh ni bil znan; kak „uticaj“ pa sta neki imela Prešernov učenec Grün in estetično neizobraženi Kopitar na Prešerna? — Napačno je prepisal iz Gangla na str. 25., kjer je govor o zaprosenem dopustu, a še predno so mu ga dovolili, je Prešeren odločno zahteval, naj ga odpuste iz cesarske službe; istotako je nezmisel, kar je Stanimirović dodal advokatskemu izpitu, da je Prešeren „tražio dopust za advokatski posao pri sudu u Celovcu; ali mu ni to nehtedoše dati“. — Gangl menda nikdar ni imel „Kranjske Čbelice“ v rokah, ker piše na str. 29., da je to „zbirka pesmi itd.“ Srbski prepisovalec je že nekoliko radodarnější; on pravi, da je naš pesniški almanah zbirka „pesama, pripovedaka itd.“ Ostalih manjših in večjih nedostatkov v tej biografski skici ne omenjam, in vendar bi imel g. prevajatelj priliko, poučiti se o Prešernovem življenju vsaj nekoliko že doma iz Gavrilovićeve knjige: „Pisma o književnosti u Slovenaca“, katere je pregledal v rokopisu pok. slavist V. Oblak. —

In prevodi sami? To ni naš Prešeren, ta mojster forme! Lah ko rečemo, da niti eden daljši prevod ne dosega izvirnika. In ta dolga vrsta napak, ki izvirajo iz nazadostnega znanja slovenščine! Množ. „Dekletom“ prevaja z edn. „Devojci“. Kdo bi našel v verzih: Pitate me svi sugurno: „Kuda lutaš tako žurno?“ začetek veličastnega „Kám?“ z mogočnimi moškimi rimami?! — V „Izgubljeni veri“ pravi: „Al' ne mogu, moraš znati, K' o pre tebi verovati“. Verovati komu in verovati v koga je vendar različno! V pesmi „Slovo od mladosti“ čitamo verz: „Prosjaka sudba u kolevku meće!“ V sonetu „Hrast . . .“ ni razumel verza „Ko spet znebi se gôzd snega odeje“, ker pravi ravno nasprotno: „Kad opet dodju snežni zimski danci“. Sicer pa hrani ta sonet še par napak, ker ni razumel glagola „brleti“; ne ve, da je v sonetu „Življenje ječa . . .“ „Prijazna smrt, predolgo se ne múdi“ . . . imperativ; napačno je prevedel „O Vrba . . .“ Kako okorno in ponekod banalno se glasi prevod romance „Ženska zvestoba“! Da slovenske besedice „grad“ ni razumel, še

ni najhujše. Le par prevodov smemo imenovati, da so se mu po vsebini posrečili. Iz sonetnega venca je prevel v drugačnem metru „magistrale“ z akrostihom: „Primikovej Juli“! „Sonete nesreče“ je svojevoljo raztepel, kakor je našel to pri Ganglu. Značilno je, da je prevel vse one pesmi, ki jih ima Gangl, razen „Zdravljice“ in „Uvoda“ in „Krstu pri Savici“. Zunanjo obliko je velikokrat izpremenil, moških rim sploh ni nikjer pridržal, ker se protivijo duhu srbskega jezika. —

Aškerčeva dikcija je preprosta in lahko razumljiva, zato sta uspela prevoda mnogo bolje (Moja Muza, Najlepši dan). Da nežna lirika Zupančičeva izgubi v vsakem prevodu, je jasno, posebno pa še pri takem nespretnem prevajalcu, kakor je Stanimirović. Naposled še vprašamo: Ali je prevajenje iz tako sorodnih jezikov, kakor so jugoslovanski, potrebno? Naj izda „Matica Hrvatska“ prvega jugoslovanskega lirika, pesnika svetovne slave, našega Prešerna v izvorniku s hrvatsko razlago!

Dr. Vinko Zupan.

Slovensko gledišče v Ljubljani. A. Drama. Ker je bila v predpustnem času godba Slovenske Filharmonije večkrat drugod zaposlena, je tako preostalo nekaj več večerov za dramske predstave; zakaj že nekaj časa se da zasledovati to načelo pri sestavi repertoarja: drama naj se igra takrat, kadar ne utegne godba sodelovati v gledišču. To dejstvo, samo na sebi jako neumetniško, moramo poudariti; kajti ono nam daje merilo, po katerem smemo presojati kulturno stališče našega gledišča. Vse kaže, da ima edinole lahkokrila muza operete in kvečjemu lahke opere pri nas prihodnost, pač zato, ker vleče, ker polni blagajno in zadovoljuje veselo zabavo zahtevajoče občinstvo. Da pa resne stvari, najsi bodo slovanske ali francoske ali norveške ali kakršnekoli, ne najdejo pri nas zasluženega odziva, se je jasno pokazalo v zadnjih štirih tednih. Ko so igrali glupo nemško burko, ki se poleg neslane dovtipnosti odlikuje še po častivredni starosti, mislim namreč „Robert in Bertram“ (5. in 8. febr.), in ko so se (13 febr.) pop. zopet uprizorili velepriljubljeni Rokovnjači, takrat so igralci za svoje burkaste vloge želi obilo odkritosrčne pohvale od veselo razigranega občinstva. A koliko praznin zeva po vseh prostorih, kadar pride na oder delo, ki ali še nima med nami svoje tradicije in pa bi bilo treba zanj tolči na veliki boben kričave reklame! Zakaj ime avtorja še ne vleče: Björnson in Maeterlinck sta v naših razmerah ravno tako malo vabljiva, kakor Gabriela Zapolska ali Henry Bataille. A če že pri prvih dveh ne vleče njiju ime, bi smeli pričakovati, da bo pri nas mikalo vsaj delo poljske pisateljice, ker se čujejo včasih glasovi, ki žele, naj se goji slovanska drama —, ali da bo napolnila gledišče moderna francoska drama, ki ima celó reklamsko prikrojen naslov. A vse nič ne pomaga! „Logarjeva Krista“ z živo srnico in „Ločena žena“, že po imenu zanimiva, to je vse kaj drugega!

Začnimo s poljsko komedijo v treh dejanjih, z „Moralo gospe Dulske“, ki jo je spisala Gabriela Zapolska in prevedel Fr. Kobal. Komedija v dobrem pomenu besede je ta igra, ki bi jo nazivali lahko igrokaz, da niso nekatere osebe v njej preveč enostransko označene, da ne rečem karikirane. Že gospa Dulska sama, predstaviteljica in zagovornica tiste priprave morale, ki smatra vse za dovoljeno,